

לפי שקילת העדר מיום 1.8.61 היה המשקל הממוצע: של הפרות 607 ק"ג לא כולל יבשות) של המבכירות — 527 ק"ג (אחרי המלטה ראשונה).  
לאור התוצאות האלה התחלנו להרביע את העגלות בגיל של 14—15 חודש. ואולי יהיה יותר נכון להגיד — כשהן מגיעות למשקל של 370—380 ק"ג.  
כל המבכירות גדלו בתנאים קשים; סבלו מאור מצפיות-יתר ומחוסר רפד, אך נהנו מהזנה גדושה. אין לי ספק כי בתנאים טובים, אפשר להגיע לתוצאות טובות יותר. כלומר — למשקל גוף גבוה יותר בגיל צעיר יותר.

בית-אלפא, 20 בדצמבר 1961

חיים וקסמן

## ריצפת-טפחות\* ביום – מרבץ מרופד בלילה

האם היתה זאת טעות?

מר יאנג, בעל המשק הנ"ל, החל מהרהר שמא היתה זו טעות להניח שפרותיו תוכלנה לבלות שישה חודשים תמימים מדי שנה בשנה על גבי ריצפת הטפחות. לפיכך, נערך בשנה האחרונה ניסוי בו העניקו לפרות גישה חפשית מדי לילה ל"אולם שינה" מרופד.

אגף אחד של המבנה היה מופרד משאר הבניין על ידי מחיצה, אשר בו נהגו לאחסן קודם לכן את המספוא ואת הצידוד. חלק ממחסן זה רופד בשבבי עץ, כך שלכל פרה הוקצו כ-2 מטרים מרובעים של שטח מרופד, נוסף על חמשת המטרים של ריצפת הטפחות שעמדו לרשותן בשעות היום. הפרות הוכנסו לאולם השינה ב-6.30 בערב והוצאו ממנו ב-5.45 בבוקר. מבחינת מניעתן של חבלות גופניות היתה שיטה זו מוצלחת באופן יוצא מן הכלל, ואף לא הובחנו מקרים של קשיות-שרירים כבחורף הקודם.

אולם חלה ירידה כל שהיא בתנובה! בדיקות העלו שצריכת המים של הבהמות משך שעות הלילה ירדה. יש להניח שבחדר השינה הנוח והחמים שלהן, לא התחשק לפרות לקום מרבצן בלילה, על מנת לגמוע מן השוקת.

### צפיפות גדולה מדי

מר יאנג מאמין כי הגורם האמיתי לירידה בתנובה הוא — הצפיפות הרבה בה היו הפרות שרויות משך שעות הלילה כאשר לכל אחת מהן הוקצו 2 מ"מ בלבד. בהתאם לכך ישנן עתה

עד לפני כשנתיים נדרשו 80 עד 100 טונות קש מדי חורף לשם ריפוד מכלאת הפרות המ-קורה שבמשק בלאקגרו; העדר שבמשק זה מנה 53 פרות. פירושו של דבר — מעמסה כס-פית של 500 ל"ש על ענף החלב במשק, או תוספת תוצאות כדי  $2\frac{1}{4}$  פאני לכל גאלון חלב שיוצר המשק.

במשק בן 380 דונם, המבוסס כולו על שטחי מרעה, הרי שהכמות הענקית של הזבל שהצטברה מדי שנה עד האביב היתה בבחינת עול ומועקה ולא כאוצר ורכוש בעל ערך.

ולכן החליטו בשנת 1959 בעלי המשק להת-קין ריצפת-טפחות בחצר המקורה. ההשקעה הסתכמה ב-800 ל"ש לערך, והיא כוסתה על נקלה על ידי החסכון בקש ובעבודה משך השנ-תיים שלאחר מכן.

משך החורף הראשון (מאוקטובר עד אפריל) הוחזק העדר בן 53 הפרות על ריצפת טפחות שממדיה היו 82 על 26 מטר לערך. הפרות הס-תגלו לריצפת הטפחות ללא כל קושי, הרגישו על גביה בנוח ותנובת החלב לא הושפעה אף במשהו לרעה על ידי השינוי.

עם זאת היו במשך החורף ארבעה מקרים של פטמות חבולות, שניים מהם היו חמורים למדי, וכמו כן הופיעו בתדירות גבוהה מקרים של התנפחות הקפיץ, בעיקר בקרב הפרות הקשישות. נוסף לכך הורגשה קשיות-גפיים וחוסר תנועה ככל שהחורף הלך והתמשך.

\* ריצפת-טפחות — Slats; בזמן האחרון הוצע המונח "ריצפת-סורג" במקום ריצפת טפחות.

לשם מניעת התרבותם של טפילים שונים בתוך הרפד יש לערמו משך הקיץ ולהדקו כך שיתחמם.

**לגורל הפרש והשתן מריצפת-הטפחות**  
הריצפה במשקו של מר יאנג בנויה טפחות עץ-אלון. מתחת לטפחות — ריצפת בטון בעלת שיפוע קל, כדי שההפרשות תוזרמנה למיכל שמעבר ל"אולם השינה". לתוך מיכל זה מוזר-מים מי השטיפה מריצפת הטפחות וכן מי הגש-מים מהגג של המכלאה. היוצא מזה שהחומרים המדשנים שבחפשות הבחמות הינם מדוללים (מהולים) בשיעור רב. בתוך המיכל מותקן "בור חש" שמפעילים אותו בטראקטור לפני שאיבת הנוזלים לתוך מערכת צינורות ההמטרה. יצי-לותו של הפרש הנוזל מבחינת הטיוב והזיבול נתגלתה כאפסית כמעט במשקו של מר יאנג. כובדו הרב של הפרש הנוזל, גרם להשמדתם של השלשולים שבקרקע ושטחי המרעה שזובלו בנוזלים אלה היו זקוקים כמקודם למנות המלאות של דשנים חנקניים, כי נתברר שרובו של החנקן שהיה מצוי בפרש נשטף בטרם נמצאה האפשרות לצמחיה לנצלו. את המיכל היו מרוקנים באמצעות מערכת "תותחי ההמטרה" אחת לשבועיים.  
**א. פאלפס**

(תומצת מ"דיירי פארמר", דצמבר 1961)

תכניות להגדיל במשהו את שטח המרבץ ללילה כך שכל פרה תזכה ב-2.5 מ"ר.

אין כל תכניות לצמצם את שטח ריצפת-הטפחות. אולם בעדר ישנן כיום 58 פרות, כך שהשטח המוקצב לכל אחת מהן הינו קצת יותר מצומצם. מר יאנג סבור כי התוצאות הטובות ביותר תתקבלנה כאשר היחס בין שטח הטפחות לשטח המרופד יהיה 25:35 לכל גולגולת.

#### רפד עמוק

הנהגת השטח המרופד מחדש אין פירושה הפסד כל היתרונות הכספיים שבריצפת הטפחות, וזאת משתי סיבות. ראשית, שטחו של אולם השינה הינו מצומצם, בהשוואה לשטח המרופד המקורי. ושנית, מתכוננים לנצל לפחות חלק מן הרפד משך שנתיים ואף יותר.

שיטת הריפוד היא ממש כזו המקובלת לגבי רפד עמוק בלולים. שכבה עבה — כ-45 ס"מ — של שבבי-עץ מרופדת עם תחילת החורף ובמשך הזמן מוסיפים עליה בהדרגה. שיטה זו, בצי-רוף תיחוח השכבה העליונה מדי פעם באמצעות טרקטור וקלטרת מבטיח את פעילותם של החיידקים, ועל ידי כך — חימום.

עם תום החורף הראשון מצוי ברפד ריכוז החיידקים המתאים לשם שימוש בו בחורף הבא.

#### הצעיורה באלופות

בחוברת "משק הבקר והחלב" מס' 17 משנת 1956 פורסמתי מספר פרטים על מבכירה שלנו בשם "סויה", שסיכמה תקופת חליבה ראשונה שלה בלמעלה מ-8000 ליטר חלב ב-344 ימי-חליבה. והנה — אותה "סויה" סיימה כעת תקופת חליבה שישית ותנובתה הכוללת בכל התקופות מסתכמת ב-53,370 ק"ג חלב.

| התקופה | ק"ג חלב | ק"ג שומן | % השומן | חמוצע ליום | ימי-חליבה |
|--------|---------|----------|---------|------------|-----------|
| 1      | 8,080   | 242      | 3.00    | 23.4       | 344       |
| 2      | 6,650   | 206      | 3.07    | 23.9       | 278       |
| 3      | 8,456   | 265      | 3.14    | 28.5       | 296       |
| 4      | 12,134  | 358      | 2.95    | 30.1       | 402       |
| 5      | 8,751   | 282      | 3.22    | 27.5       | 318       |
| 6      | 9,299   | 293      | 3.14    | 28.9       | 322       |

להלן הנתונים מכל תקופות החליבה שלה:

התנובה הממוצעת לתקופה היא — 8,895 ק"ג והממוצע היומי לכל התקופות — 27.2 ק"ג. "סויה" היא כעת בת 9¼ ש' במלוא אונה, וכאילו שרוייה בימי עלומיה.

מתקבל הרושם שהיא ירשה את כל התכונות הטובות של אביה (דנדי): מזג נוח, התמדה ופוריות טובה, ואם היא גם תמשיך באריכות ימים כמוהו, הרי מובטחת לנו פרה בעלת-שיא.

כעת אנו "עמלים" קשה לייבש אותה, עם סיכום התקופה האחרונה, כשהתנובה היומית היא 23 ק"ג חלב.

כפר-בלום

אליעזר ישראלי